

ՎԱԹԱՊՈՒՆՅՈՒՆԳԱՄԵԱԿ ԱՊՐԻԼԵԱՆ ԵՂԵՌՆԻ

Ինչպես ուրիշ տարիներ եւ բոլոր հայ գաղութներու (ինչպես նաեւ Մայր Հայրենիքի) մէջ, Սաղիմահայութիւնը այս տարի եւս իր յարգանքի տուրքը բերաւ Ապրիլեան զոհերու անբոռամ յիշատակին:

Հինգշաբթի, 24 Ապրիլի առաւօտեան ժամը 9.30ին, Ս. Յակոբեանց Մայր Տաճարի Աւագ Սեղանին վրայ մատուցուեցաւ Սուրբ Պատարագ: Ժամաւորն էր Հոգե. Տ. Մանուէլ Վրդ. Երկաթեան: Քարոզեց Գեորգ. Տ. Կիւրեղ Եպս. Գաբրիէան, վեր առնելով աւերներէն ու մոխիրէն ետք վերապրելու եւ վերաշինելու հոգը ու անխորտակելի կամքը մեր ժողովուրդին: Յետոյ, Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր գլխաւորութեամբ, կազմուեցաւ մեծ քափօր, որ հանգստեան շարականներու երգեցողութեամբ եւ հետեւողութեամբ յոգնախուռն բազմութեան ուղղուեցաւ Ս. Փրկչի ազգային զերեզմանատունը: Թափօրին առջեւէն կը ֆալէին ֆաղափա բոլոր հայ ակումբներու (Հայ Մարմնակրթական Ընդհ. Միութիւն, Հայ Երիտասարդաց Միութիւն եւ Արաֆա՝ Հայ Կարողիկէ Միութիւն) արիւններն ու արհնոյշները՝ բազմաթիւ ծաղկեպսակներով եւ մեր դարու առաջին ցեղասպանութիւնը դատապարտող մեծատառ եւ բազմալեզու լուղւնգներով: Թափօրին մէջ յասկապէս կը նժմարուէին երեսուն երեք հայեր, ծաղկեպսակներ տանող: Ասոնք ցեղասպանութենէն վերապրած հայերն էին, Նուստադէմէն, Նոֆայէն եւ Հայֆայէն եկած: Փակ էին հայկական բոլոր խանութները եւ կիսածող կը ծածանէր դուռը Պատրիարքարանի հիւսիսային նակիին: Արարայի նակասամաւսին զոհուած հայ կամաւորներու անիւներուն վրայ բարձրացող յուշարձանին շուրջ կատարուած հոգեհանգստեան հանդիսաւոր պատեամունքէն ետք խօսք տուաւ Նուստադէմայի Հայոց Բարեսիրական Միութեան վարչականներէն Տիար Կարապետ Յակոբեան, ողբելոյշելով սրբազան յիշատակը մեծ գուպարին մէջ ինկող մեր բիւրուար զոհերուն:

Կեսօրը անցած էր երբ բոլորն ալ վե-

րադարձան Վանք, հոգեհանգստեան առնելու համար Հայ Երիտ. Միութեան սրահին մէջ:

Նոյն երեկոյ ժամը 8ին, Ալեքս եւ Մարի Մանուկեան ժառ. Վարժարանի ընդարձակ սրահին մէջ, ֆաղափա հինգ հայկական Մի. ուրիւններուն նախաձեռնութեամբ կազմակերպուած էր Յուշահանդէս՝ ի յարգանք Ապրիլեան նահատակներուն: Ժամանակէն առաջ խուռն բազմութիւն մը լեցուցած էր ընդարձակ սրահը մինչեւ մուտքի դուռը:

Կազմակերպիչ Յանձնախումբը զովիլի մտածումը ունեցած էր յայտագրի գործադրութենէն առաջ սլաշտներու միջոցաւ հանդիսականներուն ներկայացնելու փառադիշտ ստարաններ՝ Մեծ Նդեռնի արհաւիրքներէն: Բեմին կեդրոնը դրուած էր ֆորսքսթը Մայր Հայաստանի՝ իր ազատագրուած փոքր եւ բռնագրաւուած մեծ մասերով, իսկ անկիւնը շինուած էր Տէր-Զօրի սպանդանոցը յիշեցնող զանկաբլուր մը՝ արեան հետէն կրող խոշոր խաչի մը շուրջին ճակ եւ եզերուած երկվեցեակ մը լուցեալ մոմերով:

Յանձնախումբի Աստեղապետ Տիար Սարգիս Մելիսոսեանի բացման հակիրճ խօսքէն ետք բեմ բարձրացաւ Հ. Մ. Ը. Միութեան Բարեսիլ Կանաչեան երկսեռ երգչախումբը, որ ղեկավարութեամբ փորձառու խմբավար Տիար Համբարձում Գալայնեանի եւ դաշնակի ընկերակցութեամբ իր կրօնքը ելքօր՝ Տիար Վահէ Գալայնեանի, կատարեց «Ոգեհի Նահատակաց»ը եւ «Մեցի Մօր» (Զարբիր, լաօ) երգը: Ապա բեմ հրաւիրուեցաւ օրուան բանախօսը՝ Տիար Սահակ Գալայնեան, որ պատմական ակնարկ մը նետելէ ետք Նդեռնին տուն տուող պարագաներուն՝ հակադրեց ներկայ Հայաստանի պայծառ իրականութիւնը սահմանէն անդին զսնուող եւ զգիտութեան ու խաւարի նիւթներուն մէջ տուայտող մեր բեմամբէն բռնագրաւուած հողերուն: Շեւեց կարիքը զարգացած ու լեզուագէտ ազգայիններու, յառաջ տանելու համար Հայ Դաշի ի նպաստ տարուելիք աշխատանքները: Տիար Դաւիթ Սամուէլեան իր

աղու ձայնով մենեբրեց Կոմիսասի «Անհու-
նի»-ն, դաւենակի ընկերակցութեամբ Տիար
Սարգիս Քամանեանի, որմէ ետք Տիար Պերն
Կենեֆուեան ապրումով արտասանեց Վա-
հան Քեֆեանի «Ահաւոր բան մը այնտեղ»-ը:
Ամման Կոմիսասի «Գարուն աճն իր շնոր-
հալի ձայնով մենեբրեց Տիկին Հռիփ Ադամ-
եան, ապա Տիար Կարօ Հեֆիմեան կատարեց
ընթերցումը Սարգիս Զէյրեանի «Հայ Դաշի
Օր» խորագրուած գրութեան: Երգչախումբը
կատարեց զոյլ խմբերգներ՝ Ն. Ռուսինեանի
«Կլիկիկիա»-ն (մեակում Զարեհ Մ. Վրդ. Ազ-
նաւորեանի) եւ Յովն. Թումանեանի «Հայ-
րենիքիս հետ»-ը՝ եղանակաւորուած հայրե-
նաբնակ երգահան Ալեքսանդր Յարութիւն-
եանէ: Մենեբրի բաժնեները կատարեցին Տիար
Կարօ Հեֆիմեան եւ Տիկին Շաֆե Գալայն-
եան: Ասոնց յաջորդեց Արամ Խաչատու-
րեանի «Օրոր»-ը, դաւենակի վրայ նախադրե-
նուադուած Տֆր. Պերն Յակոբեանէ, ջու-
րակի ընկերակցութեամբ Տիկին Մարի Պալ-

եանի, որուն աւարտին յայտագրի վարիչ
Տիար Լիպարիս Պետրոսեան բեմ հրաւիրեց
Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը ընելու փակման
խօսքը: Ն. Ամենապատուութիւնը հանդէսը
կազմակերպողներուն եւ յայտագրի մէջ մաս
առնողներուն իր գնահատանքը յայտնեց ետք
մաղբեց որ չուշանայ օրը ուր իրականանայ
երազր մեր նահատակներուն՝ ազատագրու-
մովը մեր արգար ու դարաւոր ֆրսիներովն
ու արիւնովը սրբացած պապենական մեր
հողերուն:

Օրուան անցուդարձերը անցեմար շան-
ցան տեղացի ժողովուրդէն: Իսրայէլեան հե-
ռաստիլը, "Jerusalem Post"-ը եւ եբրայաառ-
բերքերը տեղադրուած մեր դարու առա-
ջին ցեղասպանութեան:

Յաջորդ առաւօտ, Սրբազան Պատրիարքը
հետեւեալ ցաւակցական հեռագիրը ստացաւ.
Եկեղեցիներու Համաշխարհային Հորհուրդի
Քարտուղար Տիար Ֆիլիփ Փօքրեքն. —

Ժընև, 24 Ապրիլ 1980

Ամեն. Տ. Եղիշէ Արքեպս. Տէրաւորեան
Պատրիարք Հայոց
Հին Քաղաք, Երուսաղէմ

Եկեղեցիներու Համաշխարհային Խորհուրդը իր աղօթքները կը միացնէ Հայ
Եկեղեցւոյ աղօթքներուն, 24 Ապրիլ 1915ի Եղեռնի յիշատակի օրուան առթիւ:

Յիլիփ Փօթլը
Ընդհ. Քարտուղար

Իսկ Երուսաղէմի Քաղաքապետ Վսեմ. Թէսի Քոլլէք Նոյն առիթով
հետեւեալ հեռագիրը յղեց Նորին Ամենապատուութեան.

Ն. Ամենապատուութիւն Տ. Եղիշէ Բ.

Հայ Ուղղափառ Պատրիարք

Հին Քաղաք, Երուսաղէմ

Զեղի հետ ենք Ձեր ժողովուրդի Մեծ Եղեռնի յիշատակի օրուան առթիւ:

Յարգանք

ԹէՏի ՔՕԼԼէԲ

Քաղաքապետ Երուսաղէմի

Ապրիլ 24ի երեկոյեան ժամերգութեան ներկայ գտնուեցան ստուար խումբ մը
օտար եկեղեցականներու, համալսարանի դասախօսներու եւ մտաւորականներու, որոնք
եկած էին յարգելու հայ նահատակներու յիշատակը: Ժամերգութենէն ետք, օտար այ-
ցելուներու խումբը ուղղուեցաւ Կիւլպէնկեան Մատենադարան, մասնակցելու համար
յատկապէս կազմակերպուած "symposium"-ի մը, "Genocide and Collective Responsi-
bility" նրթին շուրջ: Գիտական հաւաքոյթը կազմակերպուած էր Իսրայէլի Միջ-Կրօնա-
կան Յանձնախումբի նախաձեռնութեամբ: Իր բացառիկ կարեւորութեան համար, Սիոն
յատուկ յաւելուածով մը կը հրատարակէ երկու նիստերու ընթացքին եղած ներկայա-
ցումները եւ խօսքերը: